

Tussen oerland en mensenhand

Het Schelde-estuarium is een landschap vol contrasten. Het werd gevormd in een samenspel van bodem, wind, water en getij.

De Schelde verlegde enkele malen zijn loop en baande zich door een kustgebied met slikken en schorren een weg naar zee. Geleidelijk drukte de mens een steeds groter stempel op het landschap. In en na de middeleeuwen werd op grote schaal land op het water gewonnen. In de wisselwerking tussen mens en natuur ontstond een veelzijdig gebied vol overgangen: tussen water en land, laag en hoog, klei en zand, zout en zoet.

VERHAALLIJN **TUSSEN OERLAND EN MENSENHAND**

GRENS GEOPARK

Fotografie Yves Adams, Aart van Belzen, Eddy Copers, Herman van Damme, Arjen Hartog, Toerisme Oost-Vlaanderen, Vic Wouters.

Wat is een Geopark?

Een UNESCO Global Geopark is een gebied dat wordt erkend omwille van de internationale waarde van het geologische erfgoed, de cultuurhistorie en de natuur.

Het Vlaams-Nederlandse mondingsgebied van de Schelde is uniek in zijn soort! Natuurlijke elementen, de beweging van het getij en de mensen die er wonen beïnvloeden dit veelzijdige en waardevolle landschap al duizenden jaren.

Het is een landschap van overgangen: afwisselende zand- en kleilagen, hoger en lager gelegen gebieden, die echter allemaal gemeen hebben dat ze worden gevormd door de rivier en de zee. Overal in het gebied zijn sporen te zien van hoe de mens in de loop van de tijd heeft gewerkt met en tegen het water. De Schelde vormt de 'blauwe draad' en levensader van deze regio, die waardevol is voor zowel natuur, cultuur en economie.

GASTHEER VAN HET LANDSCHAP

INITIATIEFNEMERS

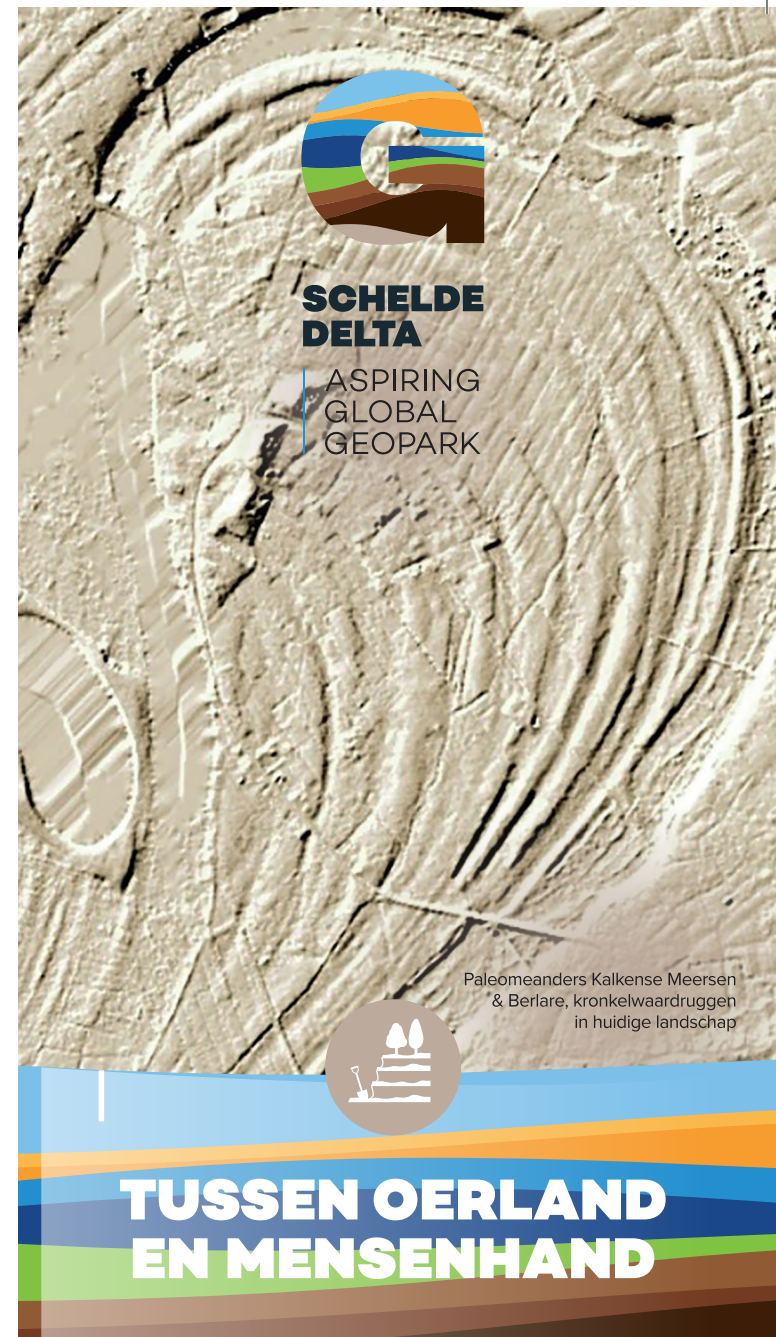
Provincie Oost-Vlaanderen

Provincie Noord-Brabant

Provincie Zeeland

SCHELDE DELTA
ASPIRING GLOBAL GEOPARK

VERHAALLIJN **GEOPARK SCHELDE DELTA**

BERLARE DONKMEER

PALEOMEANDERS KALKENSE MEERSEN & BERLARE ZOETWATERGETIJDENGEBIED & POLDERS SCHELDE

GEOSITES

Berlare

Tussen 14.700 en 11.700 jaar geleden (de laatste periode van de laatste ijstijd) wisselden koude en warmere fasen van enkele honderden jaren elkaar af. De Schelde paste zich hierop aan en ontwikkelde zich van breed ondiepe vlechtende rivier tot een breed meanderende diep insnijdende stroom. Met de tijd schuurde de rivier bovendien de buitenbochten van zijn meanders steeds verder uit, waardoor de geul zich naar buiten toe verplaatste. Terwijl de rivier migreerde, werd door de tragere stroomsnelheid in de binnenbochten sediment afgezet. Door afwisseling van hoge en lage debieten vormden zich kronkelwaardruggen en -depressies, parallel met de geul. Deze ruggen kunnen in de Kalkense Meersen en Overmere Donk nog als langgerekte, gebogen ruggen in het landschap herkend worden. Doordat de 1.000 jaar van de laatste ijstijd opnieuw erg koud was kan zand uit de Schelde opstuiven tot zandbanken en duinen. De rivierduinen zijn nu nog goed zichtbaar en worden vaak aangeduid als 'donken'.

- 1 Oude Schelde en Kasteel Marnix van St. Aldegonde
- 2 Oude Schelde en Kasteel Marnix van St. Aldegonde
- 3 Zoetwaterschorren langs de Schelde
- 4 Berlare Broek, Eendenkooi
- 5 Berlare Broek, Eendenkooi
- 6 Slibafzettingen en getijdeverschil in de Schelde
- 7 Berlare, Oude meanders van de Schelde met kronkelwaard
- 8 Kalkense Meersen, Oude meanders van de Schelde met vloeipolders

BERLARE DONKMEER

Zoetwater getijdegebied Schelde en polders

Sinds het doorbreken van de kustbarrière in Zeeland enkele eeuwen voor het begin van onze jaartelling drong het getij steeds verder landinwaarts door via de Schelde. In de vroege middeleeuwen bereikte het getij de regio rond Kruibeke. Onder invloed van getijdenwerking ontstaan slikken en schorren in een zoetwatergebied. Deze schorren vormden een groot potentieel aan vruchtbare landbouwgrond. Door de toenemende overstromingen en getijdenwerking tijdens de tweede helft van de Middeleeuwen, ontstond de noodzaak om de schorren in te dijkten. Deze bedijkingen vonden plaats vanaf de 11e tot de 13e eeuw. De polders werden meestal gebruikt als hooiweiden. Men verhoogde de hooiopbrengst door de dijken 's winters bewust door te steken, zodat overstromingen een vruchtbaar laagje slib konden achterlaten. Dankzij dit systeem van zogenaamde vloeimeersen, vormden de polders winstgevendende gronden. De buitendijkse schorren waren zeer geschikt voor de teelt van wijmen: de eenjarige twijgen van wilgen die gebruikt werden in de mandenmakerij en als rijshout voor de versteviging van dijken.

